

Magyar szívvel a világban

Beszélgetés dr. Tóth Miklós lelkész-ügyvéddel

dr. Tóth Miklós, a Hollandiai
Lelkigondozói Szolgálat főgondnoka

mátus egyház pedig akkor 70 munkanélküli lelkésszel rendelkezett. Megbeszéltem a Kanadai Presbiteriánus Egyházzal, hogy lelkész leszek Vancouverben, de „a meghívást még mindig küldik“. A jogi diplomámmal próbáltam érvényesülni. Azt elismerte a leideni egyetem, megszereztem a holland jogi diplomát is, azzal egy biztosító társasághoz kerültem. Később egy másik biztosító társasághoz mentem át, és annak pedig pár év múlva az igazgatója lettem. Ez később az AEGON biztosító társaság lett, amelyik többek között Magyarországon is átvette az állami biztosítót, ma pedig Aegon Magyarország néven fut – közben terjeszkedik az egész Közép-Európában. Ez volt életemnek az egyik része.

„...akármilyen elesettségben élünk, a magyar református egyház a magyarság utolsó fellegette.”

– *Úgy tudom, hogy nem állt szándékodban Hollandiában maradni, de a Gondviselés másképpen akarta. Mikor és miért kerültél évtizedekre a tulipánok országába?*

– 1948-ban kaptam jogászi oklevelet Budapesten, rá egy évre befejeztem teológiai tanulmányaimat, és egy teológiai ösztöndíjjal az amszterdami szabadegyetemre mehettam. Talán én voltam az utolsó, aki politikai föltételek nélkül kimehetett. Másfél hónapja voltam már Hollandiában, amikor Magyarországon „kitört a Népköztársaság“ – nem láttam szerencsésnek visszajönni.

Mindenképpen lelkészi szolgálatot akartam vállalni. A hollandiai szigorú kálvinista egyházban, amelyikhez a szabadegyetem is tartozott, nem éreztem otthon magam, az általános református egyház pedig akkor 70 munkanélküli lelkésszel rendelkezett.

A másik része volt az egyházi. Kezdetből – 1949–1950 – fogva Tüszi Istvánnal építettük ki a Hollandiai Magyar Protestáns Lelkigondozói Szolgálatot, amelyik most is működik; emellett fokozatosan szerveztük a magyar kulturális életet. 1951-ben indítottuk el a Mikes Kelemen Kört, amelyik még mindig funkcionál, nagyon aktívan, különösen a Mikes International keretében. Tulajdonképpen ebből az egyházi indításból született meg a Hollandiai Magyar Szövetség is, amelyik összefogja az összes Hollandiában működő magyar szervezetet.

– *Egy lelkészi oklevél egy jogász-oklevéllel nagyon érdekes és értékes dolognak tűnik számomra. Arra gondolok, hogy a hollandiai magyarok, vagy később a kárpát-medencei magyar református egyház dolgaival kapcsolatosan bizonyára hasznos volt ez a két oklevél...?!*

– Én a Nyugat-európai Magyar Református Egyház lelkésze vagyok. A fő dolog, hogy az ember mit tesz. Az emigrációban – és ezt ti is megtapasztaljátok Erdélyben, mert Erdély vagy éppen a Partium is emigráció, kényszer-emigráció – nekünk mindent magunktól kell kitermelni: amire van ember, az van, amire nincs ember, az nincs.

– *Arra gondolok, hogy volt olyan eset bizonyára, hogy a jogi ismereteiddel tudtál segíteni.*

– Hát persze. Nagyon sokszor. A jogi oklevél nélkül nem építhettem volna ki magamnak egzisztenciát, de nagyon sok embernek tudtam segíteni. Jogi képzettségemmel tudtam szervezni a magyarságot. Mert egy jogász szervez és tudja hogyan kell szervezni.

– *Ma hány magyar élhet Hollandiában, és hogy sikerül a magyar közösség éltetése, megtartása?*

– Hollandiában kb. 8 ezer magyar van, de a központi statisztikai hivatal szerint 12 ezer. Nem mindenki kapcsolódik be a magyar munkába, sokan tudatosan nem, mert föl akarnak oldódni a közösségbe, amelyikben élnek. Ez egy nagy probléma, talán a nyugati magyarság legnagyobb problémája. Előttünk egy óriási missziói terület van. Nekünk kell megmondanunk az embereknek, mi az értelme, hogy a magyar háttérből él. Ezért a magyar önérték-tudatot kell az emberekbe önteni, mert 1949-től kezdve a legkülönbözőbb politikai vezetések mindig azon törték a fejüket – a mai szent napig –, hogy hogyan lehet a magyarokból kiölni az önérték-tudatot: hogy a magyar nem ér semmit.

– *Tanuljunk meg kicsiknek lenni, így hallottuk ezt már Budapestről is.... erre gondolsz?*

– Igen, de mi nagyok vagyunk... Mikó Jenő püspök, a szlovákiai parlament egykori tagja mondta el a következő történetet. Pozsonyban, a szlovák

parlament kávézójában magyar képviselők beszélgettek. Odajött egy szlovák képviselő hozzájuk és a következőt mondta nekik: „Tudjátok, hogy nektek mi a nagy erőtök? Az, hogy nektek van egy nagy történelmetek és nekünk pedig nincs.“ A másik történetet egy szerb költő mondta, akit Hollandiában ismertem meg. Ő kezdetben távol tartotta magát tőlem, de később megváltozott. Egy adott pillanatban ültünk egymás mellett egy közös barátunk születésnapján. Elfordította a fejét, a levegőbe nézett, megváltozott az arckifejezése és a hangja acélos, kemény és erőteljes lett. Azt mondta nekem: „Miklós, én most elmondok neked valamit, amit neked soha senki nem fog bevallani és tőlem ezt soha többé nem fogod hallani. Titeket, magyarokat minden körülmények élők népe bámul és irigyel, mert nektek van egy kisugárzásotok, ami nekünk nincs és sose lesz.“

– *Oberweitzban beszélgettünk az elmúlt nyáron. Többször is hallottam, hogy nagy tisztelettel emlegeted az erdélyi magyarságot, az erdélyi egyházi életet. Miért szeretsz bennünket ennyire?*

– Ennek először is személyes okai vannak. Nagybátyám, Málnási Bartók György, a kolozsvári filozófia professzora volt rám nagy hatással, nekem is professzorom volt még Budapesten a Teológián, a sógora Ravasz László püspök, gyakran fordult meg nálunk és nagyon jó kapcsolatban voltunk mindig. Ez a személyes oldala. Másrészt meggyőződésem, hogy a magyarság legjelentősebb szellemi kikristályosodása Erdélyben folyt le. Nyugat-Európából nézve titeket érzünk magunkhoz a legközelebb: az erdélyieket és a felvidékieket.

– *Úgy tudom, kiterjedt közéleti és kulturális tevékenységben veszel részt, A Mikes Kelemen Körnek milyen szerepe van a magyar értéktudat formálásában?*

– A Mikes Kelemen Kör 1951-ben alapítottuk Hollandiában, mint többféle fakultáson tanuló magyar diákok. Azóta is működik. Ez egy intellektuális csoport, amelyik 1959-ben elkezdte az ún. tanulmányi napjait, és ezek a tanulmányi napok minden év szeptemberében zajlanak Hollandiában, egy-egy központi témának szentelve a figyelmet, ahová elismert szakembereket hívunk meg a világ minden sarkából. A közönség is a világ minden sarkából jön. 2001-ben, mikor 50 éves fennállásunkat ünnepeltük, beindítottuk a Mikes International-t az interneten. Kiadói társaság, de egyben szervezők is vagyunk. Háromhavonta kiadjuk a Mikes International folyóiratot, de nagyon sok könyvet is kiadtunk, a olyanokat, amelyeket már sehol nem lehet megtalálni. Tudatosan szeretnénk ezáltal elérni az egész világ magyarságát. Ebben kell gondolkodnunk: mi az egész világon vagyunk – Ausztráliában és a Kárpátalján, Sydneyben, Los Angelesben is, Buenos Airesben is, Londonban is. Mindenütt olvassák a Mikes International-t és ezáltal mi egy tudatos magyar kultúrpolitikát folytatunk.

– *Jól ismert költői kérdés: mit ér az ember, ha magyar?*

– A 90-es évek elején az Európai Közös Piac megbízásából elég sokat jártam Magyarországra. Budapesten beültem egyszer egy taxiba, a sofőrrel hirtelen összenéztünk, s azt mondtam neki: mi már láttuk egymást. Igen – mondta –, ön volt az az ember, aki elmagyarázta nekem, hogy milyen kiváló emberek a magyarok.

Nekem valóban ez a tapasztalatom. Holland üzletemberként dolgoztam már az egész világon, de az izgalmas az, hogy mindenütt a magyar identitással találtam meg az utakat, Dél-Amerikában vagy éppen Ázsiában és Nyugat-Európában.

Nekünk van egy óriási kincsünk. Ez pedig a magyar értékefilozófia. Böhm Károly magyar filozófiája, melyből merített Makkai Sándor, Ravasz László, Tavasz Sándor...

A világon három fontos filozófus van, szokta mondani egy barátom: Platón, Kant, Böhm. Előbb csak egy szellemes összehasonlításnak véltem, de rájöttem, hogy igaza van. Ha egy népnek van filozófiája, az megváltoztatja, formálja azt. Descartes formálta a franciákat, Kant és Hegel a németeket, Böhm Károly kolozsvári iskolája pedig a magyarokat. Ki is adtuk Böhm teljes életművét. Mi magyarok nagyon sok nehézségen mentünk keresztül a történelem során, de éppen a történelmi kohókban tisztultunk mindig, s jelenlegi állapotunkban is egy elismert, tehetséges, megtartásra szánt nép vagyunk.

– *Kedves Miklós bátyám, a családonról néhány szót, ha mondanál...*

– A feleségem félig magyar, félig holland, kiváló művészettörténész, többek között Árpádházi Szent Erzsébetről írt egy nagy tanulmányt. Most pedig von Eyck, genti „Isten báránya“ című oltárképét dolgozza fel, melyben Zsigmond királynak is emléket állít, aki minden körülmények között magyar maradt. Magyarország soha nem volt olyan magasán a nemzetközi létrán, mint Zsigmond idejében. Három fiam és három unokám van. Ők szintén bekapcsolódtak a magyar életbe.

Isten áldását kérjük dr. Tóth Miklós életére és családjára, valamint Hollandiában élő magyar testvéreinkre.

Lejegyezte:
BERECZKI ANDRÁS